

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Epărhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 „ „ „ pe 1/2 de an 5 cor.
 „ România și străinătate pe an 14 frc.
 „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
 etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
 150 de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte
 8 cor., de aci în sus 10 coroane.

Manuscrisurile să adresează la redacțiunea

„FOAIA DIECEZANĂ”

iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la
 Administrațiunea Tipografiei și Librării die-
 cezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.

Mijloacele pentru creșterea religioasă-morală

Ne vâităm, că poporul nostru de azi nu mai e așa religios și moral ca în trecut. Cauzele sânt diferite și unele le putem noi delătură, altele însă nu le putem delătură și prin urmare trebuie să căutăm mijloacele potrivite, cu ajutorul cărora să le paralizăm. A sta nepăsători în fața acestei constatări însemnă a ne face cu voia vinovați de păcatul împotriva dragostei și dreptății față de aproapele, dar și de neglijarea chemării învățătoarești impusă preotului prin actul hirotoniei.

Voiesc a atrage atențiunea preoților noștri numai asupra unuia dintre mijloacele puternice, prin care să promovează și să întărește creșterea religioasă-morală a oamenilor, mijloc altcum îndecomun cunoscut, dar neglijat. Acest mijloc este studiul religiunii în școala poporală, propus însă *intenziv* și cu *sistem*.

Trebuie să recunoaștem, că acest studiu pe cât e de însemnat pentru viața creștinului, pe atât e de neglijat în școalele noastre poporale. A fost un timp, când acest studiu era cel mai de căpetenie în școalele noastre poporale, astăzi însă în urma propunerii mai intenzive a altor studii — nu-i vorbă și acestea folositoare pentru viața omului — a rămas cel din urmă. Și-a mai păstrat numai rangul prim de onoare între celelalte studii. Și dacă școala poporală în genere are în primul loc chemarea, să formeze caracterul elevilor, apoi școala poporală confesională-creștină are să formeze *caracterul religios-moral* al copiilor. Pentru că un om fără creștere morală, care creștere morală izvorăște din creșterea religioasă, nu e om în adevăratul înțeles al cuvântului. Iar creșterea religioasă-morală, deși își ia începutul în casa părintească, să face în școala poporală îndeosebi, dacă copilul nu să poate împărtăși de această creștere în fami-

lia sa. Preoții din Apus au înțeles rostul acestui lucru și pentru aceea pun mare pond pe studiul religiunii în școala poporală. Iar noi, cărora ne place a importa totul din Apus, ne mai judecând de multe ori de e bine sau rău, de e potrivit sau nu cu firea și împrejurările poporului nostru ceace importăm, să nu înțelegem rostul acestui lucru?

„Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii” (Prov. 9, 10), era dogmă la Jidovii și creștinii, iar de astăzi sânt răsiți. *„Frica de Dumnezeu”* legea lui este baza a tot binelui omenesc.

În această iubire și lege dumnezească trebuie să ne creștem copiii, pentruca să devină oameni fericiți atât aici pe pământ cât și după moarte. Iar această creștere începe în școala poporală și să continue în biserică.

Vedem oameni destrăbălați, înșălători, vânzători de interese comune, vânzatori de interese personale. Pentru ce sânt ei așa? Pentru că nu s'au împărtășit nici în familie, nici în școala de creștere religioasă-morală. Dacă în timpul petrecerii lor în școală să împărtășau de creștere cuvenită religioasă-morală, ei chiar să fie avut în firea lor porniri rele, acele porniri s'ar fi înfrănat și nu ajungeau la izbucnire. Iar păcatul lor este mai mic decât păcatul acelor ce i-a crescut. Și iarăș vedem oameni, chiar comune întregi de moralitate și religiozitate exemplară și dacă căutăm după cauza acestei stări, o aflăm în harnicia învățătorului și a preotului.

Data fiind importanța religiunii în școalele poporale, cei vechi o propuneau cum știau, *dar însă intenziv*. Nu aveau metod științifică-pedagogică, ci inima lor le era metod. Și făceau spor, pentru că își pricepeau chemarea, erau pătrunși de însemnătatea ei. Astăzi însă progresând știința pedagogiei învățătorii și preoții nu numai își îmbogățesc în institutele de pregătire mintea cu cunoștințele delipsa, ci învață și felul, cum au

apoi să predee mai cu succes copiii cunoștințele delipsă.

Sânt de părerea, ca religiunea în școalele populare să nu o mai propună învățătorul, ci preotul. Deși din punct de vedere pedagogic ar fi mai bine, ca să o propună învățătorul, pentru ca astfel toate studiile să se concentreze în mâna unei persoane, totuși considerând importanța studiului religiunii și ocupațiunea grea a învățătorului de astăzi, apoi că școalele noastre tot mai mult își perd din caracterul lor *genuin* confesional și că instrucția religiunii din școală să continue prin predică în biserică, e mai bine, dacă o propune preotul. Trebuie însă preoțimea să o propună așa, ca învățăturile ei religioase și morale să străbată inima copilului, iar nu cum să propune în cele mai multe cazuri, că copiii memorizează unele istorioare biblice, porunci și precepte morale, dar sucul lor nu străbate până la inima lor. Propunerea în felul acesta îmbogățește, ce e drept, cunoștințele copilului, dar nu formează caracterul religios-moral al lui și pentru aceea, când e vorba, ca să săvârșască o faptă religioasă sau morală, stă rece și nepăsător înaintea ei. Autoritățile bisericești sânt iarăș obligate, să supravegheze strict, ori de să propune religiunea în felul cerut.

Punând preoțimea noastră pondul cuvenit rodul ostenețelor ei să va arată în generațiunile viitoare, iar dacă nu va face acoasta, să nu ne mirăm, că în Dumineci și sărbători bisericile ne rămân goale, iar faptele rele se înmulțesc.

Dr. George Dragomir

Despre simbolul credinții

XXI Despre Duhul sânt

Și intru Duhul sânt.

Domnul nostru Isus Cristos a promis sântilor apostoli pe Duhul sânt; el a implinit promisiunea. În ziua Cincizecimii Duhul sânt se pogoară peste apostoli în limbi de foc. Să vedem acum: *Ce e Duhul sânt? Ce lucrează el în sufletul credincioșilor? Ce datorie avem noi față de el?*

1. Ce e Duhul sânt?

Duhul sânt numit și Mângăitor, de viață făcător etc. e a treia persoană din s. Treime, nu este inferior celorlalte persoane, purcede dela Tatăl. Prin urmare:

1. E *persoană*, adică se deosebește de Tatăl și Fiul, deși are aceeaș natură. În veacul IV Macedoniu și Socinienii în veacul XVI fură condamnați de biserică pentru că n'au voit să recunoască aceasta.

2. A *treia* în ordinea persoanelor s. Treimi. Mân-

tătorul zice apostolilor: „Botezându-i pe ei în numele Tatălui și al Fiului și al *sântului Duh*“ (Mt. 28, 19).

3. *Nu e inferior* celorlalte două persoane. Precum Tatăl și Fiul așa și Duhul sânt e vecinic, creator, atotputernic etc. El e Dumnezeu împreună cu Tatăl și Fiul.

4. *Purcede dela Tatăl* ca dintr'un principiu al s. Treimii.

2. Lucrarea lui în sufletul credincioșilor.

Duhul sânt produce în sufletul credincioșilor lucrări nenumărate și minunate. Anume;

1. El *lăcnește* în sufletul lor. „Nu știți, serie s. Pavel, că sânteti templul lui Dumnezeu și Duhul lui Dumnezeu lăcnește în voi“ (1. Cor. 3, 16).

2. *Luminează* sufletul nostru. El dă lumina care face în biserică lui Cristos din oameni pe apostoli, mucenici creștini desăvârși. „Iar când va veni Duhul adevărului, vă va învăța pe voi tot adevărul“ (Io. 16, 13).

3. El *sânteste*, de aceea să și numește Duhul sânt din partea bisericii *sântilor*. El ajută pe credincioși să învingă poftele trupului, izvorul tuturor relelor. „Iar când s'a arătat bunătatea și iubirea de oameni a lui Dumnezeu Mântuitorul nostru, ne-a mântuit, nu după faptele bune ce am făcut noi, ci după a lui milă, prin bae nașterii de a două și a înoirii Duhului sânt“ (Tit 3, 4, 5).

4. El *mângăie* pe oameni din care cauză să numește *mângăitor*, părintele săracilor etc.

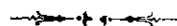
5. *Dăruiește sufletului cele 7 daruri*. Profetul Isaia le înșiră astfel: „Se va odihni peste dânsul Duhul Domnului: Duhul înțelepciunii și al priceperii, Duhul sfatului și al puterii, Duhul științii și al pietății, și-l va umplea pe el Duhul temerii de Dumnezeu“ (11, 2, 3).

6. În urmă în sufletul credinciosului Duhul sânt naște roduri prea dulci. Apostolul Pavel scrie: „Rodul Duhului este dragostea, bucuria, pacea, răbdarea, credința, bunătatea, facerea de bine, blândețetele, înfrânarea poftelor“ (Gal. 5, 22, 23). Mântuitorul zice că pomul să cunoaste după roade: „Tot pomul bun face rod bun, iar cel rău roada rea aduce“ (Mt. 7, 17).

3. Datoria noastră față de Duhul sânt.

E delipsă să amintim aceasta, ca să nu să poată zice de creștini ce s'a zis de Atenieni, că au o dumnezeire necunoscută. Creștinul e dator prin urmare:

Să *adore* pe Duhul sânt, căci e Dumnezeu; apoi să-l *inbească* ca pe Binefăcătorul cel mai înalt, nu mai puțin trebuie credinciosul să știe că Duhului sânt are să *mulțamească* pentru tot binele ce să revarsă în sufletul lui, să-l *roage* după ajutorul lui supranatural ca să-ș poate implini toate datoriile și să învingă toate ispitele. În urmă celce recunoaște și crede un Dumnezeu în treime trebuie să *asculte* de inspirațiunile persoanei a treia, să nu întristeze pe Duhul lui Dumnezeu (Efez. 4, 30), ci să-l cinstească în mod deosebit, cum au făcut toți sântii, căci cu ajutorul lui putem scăpa de primejdiile cele mai mari. (Urmează)

Creștinismul și învățații în veacul al XIX

Acesta este titlul unei cărți de K. A. Kneller, S. J. ce a apărut încă în anul 1903 și al cărei cuprins cred că va interesa pe mulți, cari au dragoste de biserică și limba strămoșască.

Ne place, indeosebi în timpul din urmă, să dăm cât să poate mai multe dovezi că în mintea și inima noastră să sălășluiesc planuri care mai curând ori mai târziu — dar sigur — ne vor pregăti mormântul ca popor, de altfel plin de viață. Oriunde ne întoarcem privirile vedem numai dezbinări, acuzări reciproce, neîncredere, calomnii; vedem oameni cari singur nu știu cum au ajuns să conducă destinele unei comune sau ale unui cerc mai larg, îi vedem cum încep să subsape tot ce să numește vază, autoritate, credință. Pentru acești oameni nu există respect, stimă de convingerile altuia. Ei vorbesc și scriu despre Dumnezeu, despre religione, despre biserică și reprezentanții ei ca despre ceva ce nu merită să aibă deosebită trecere în ochii poporului. Poate că tocmai această trecere, de care se bucură încă reprezentanții bisericii înaintea poporului, zic, poate tocmai această trecere face pe unii să fie dărji contra lor.

E bine ca în aceste timpuri așa de critice pentru biserică noastră, în genere, să aruncăm privirile în alte părți și să vedem ce fac alte neamuri în întrebările mari de viață, de existență, cum e religionea.

Kneller în cartea amintită se ocupă cu 250 de savanți ai veacului 19 cari erau credincioși, bărbați cari nu numai nu se jenau să recunoască și mărturisască în fața altor oameni că țin la legea creștină, ci această credință o arătau și prin fapte.

Că Kneller n'a voit să enumere pe toți savanții din acest veac cari erau credincioși, e firesc, așa că numărul lor să poată mări; iar supt „Naturwissenschaft“ (științe naturale) înțelege el toate științele care să ocupă cu natura neinteligentă: astronomia, fizica, chimia, geografia, geologia, matematica.

Din toate aceste ramuri ale științii autorul tratează numai somitățile, adică bărbații cari au făcut să înainteze știința lor, cari prin invențiunile, descoperirile lor s'au făcut vrednici de a fi pururea amintiți în istoria științelor.

Să poate ca vr'unul să zică cu un fel de dispreț de compătimire: Ce e numărul de 250 față de mulțimea imenză, așa zicând, a învățaților necredincioși! ? E drept că e mare numărul necredincioșilor, dar să nu uităm că dacă credința noastră nu ne autoriză a judeca asupra științii lor, apoi nici știința lor nu le dă competență dogmatică. Dacă ei amestecă necredința lor cu știința, apoi li să poate spune ce a zis Ludovic XIV de Racine: „Crede că e bărbat de stat, fiindcă poate scrie versuri!“ Așa și aceștia, fiindcă

sânt învățați, cred oare că sânt profeți? Credința nu ne dispenzează pe noi de a căuta știința la ei, dar nici ei nu se pot lipsi de a ne cere adevărurile religioase.

Apoi pe lângă adevărați savanți câți sânt semidocti, savanți falși, ignoranți cari nu-și pot da sama de celce afirmă și susțin.

Începem espunerea cu :

1. Matematicile.

Cauchy (1789—1857) e un geniu de o universalitate asemenea cu Newton și Leibnitz. El a dat calculului infinitesimal (aflat de cei 2 bărbați amintiți) organizația definitivă, l-a aplicat la fizică, la studiul însușirilor fizice ale corpurilor, la optică, a demonstrat imposibilitatea unui număr infinit sau mai bine imposibilitatea de a realiza complet seria infinită a numerilor întregi, imposibilitate cu ajutorul căreia să poate dovedi matematiceste că durata lumii n'a putut fi infinită și că ea a avut un început în timp, prin urmare e necesar un Motor primar imobil și creator. Pretutindene a deschis el căi noi așa că nu trecea săptămână să nu înainteze Academiei de științe în Paris ceva nou. După el au rămas manuscrise mai multe decât 11000 pagini în 4°.

Acest geniu însă în fiecare zi dădea o parte din timp pentru lucrări de binelacere. În tinerețele lui azistase adeseori la conferențele diferitelor congregațiuni, fusese membru în mai multe corporațiuni catolice cu scopuri umanitare și așa pe încetul s'a infiltrat în inima lui adânc un sentiment de venerațiune, stimă, chiar convingere religioasă. Bărbat de știință recunoscut de toată lumea nu a aflat că i-ar deroga să stea în strânse legături cu preotul din cartierul în care lăcnea ducându-i aproape în fiecare zi câte un nefericit (lipsit de haine, de mâncare, de lucru, un orfan). Astfel nimerită e inscripția ce să află pe peatra de pe mormântul lui: *Fericit celce pricepe pe cel lipsit și sărac.*

Fizionomia lui Augustin Cauchy era nobilă și demnă, plină de grație și afabilitate; figura lui distinsă, frunte mare, ochii vioi și inflăcârați; iar privirea nu era de un scrutător sau de a unui impresionist, din contră i-să putea ceti de pe ea numai dulceață și bunăvoință. Știința i-a fost partea, dar cerul cu care se ocupă i-a deschis sufletul și inima să cunoască pe Celce a făcut toate. Caracterul acestui savant totdeauna a fost la înălțimea științii, inima la nivelul geniului așa că știința, poate, miccând nu s'a văzut în atâta strălucire curată, în atâta grație amabilă îmbinată cu caracterul creștinesc.

Cauchy a murit în ce chip a viețuit, cu simplitatea unei inimi drepte, cu conștiința care totdeauna e gata să apară înaintea lui Dumnezeu. El cu resignațiune în voea lui Dumnezeu a adus tribut. I ce trebe să-l dee fiecare muritor. A murit învățatul, dar a rămas creștinul. Nici un cuvânt de regret nu s'a văzut pe buzele lui din motivul că trebe să între-

¹ Titlul cărții scrise în limba germană e: *Das Christentum und die Vertreter der neueren Naturwissenschaftl. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte des 19. Jahrhunderts.* B. Herder, Verlag, Freiburg i. Breisgau, Ed. I 1903. II 1904.

rupă lucrările începute, cu nimic nu s'a adus aminte de operele lui din trecut, de descoperirile lui, a căror mărimă îi eternizează numele. Bine s'a împlinit chie-marea, iar nădejdea s'a pus-o în Dumnezeu care îl va răsplăti. Și nu s'a înșălat, căci numele lui să va pomeni cât timp vor fi oameni în lume.

Nu va fi fără interes să știm ce scrie acest mare savant, amicul preotului de Ravignan, într-o broșură :

„Eu sânt creștin, adevărat cred în Dumnezeirea lui Isus, cum au crezut Copernic, Descartes, Newton, Fermat, Leibnitz, Pascal, Grimaldi, Euler, Boscovich, cu toți marii astronomi, fizicieni, geometri din veacul trecut.

Însumi sânt catolic ca cea mai mare parte a lor și, de m'ar întreba : din ce motiv? aș răspunde : aceasta e convingerea mea, nu prejudeții de naștere, ci în urma unei examinări aprofundate.

Sânt catolic sincer cum au fost Corneille și Racine, La Bruyère, Bossuet, Bourdaloue, Fénelon ; cum au fost și sânt foarte mulți bărbați distinși din epoca noastră, cari au făcut cea mai mare cinste științii, filozofiei, literaturii.

Împărtășesc convingerile profunde manifestate în cuvintele, faptele și scrierile atâtor învățați de rangul întâi, cum e un Hayg, Laënnec, Ampère, Corioli ; și dacă nu pomenesc mai mulți e că toată noblețta, generozitatea credinții creștine am aflat-o în iluștrii mei prieteni, în creatorul cristalografiei (Hauy), în nemuritorul autor al electricității dinamice (Ampère)“.

(Urmează)

Predică

Rostită la înmormântarea vrednicului fruntaș și evlaviosului episcop *Ioan Șușoi* din Var la 2 Martie 1909 de *Ioan Popoviciu* preot român.

„Pământ ești și în pământ te vei întoarce“.

Jalmnici ascultători !

Neascultarea lui Adam și a Evei a adus cu sine osânda dumnezească : „Pământ ești și în pământ te vei întoarce“.

Îndeplinitorul osânde dumnezești este nemi-loasa moarte.

Copii cu chip de inger, încălziți la sânul învăpăiat al iubirii de mamă, cari cu zimbetul lor ingereșc luminează cu razele iubirii, veseliei și a fericirii fețele părinților — la suflarea cea rece a morții — nevinovatele trupuri reci și fără suflare întunecă și intristează fața odinioară strălucitoare de fericire a părinților, străbătându-le inima cu chinuri, săgeți și dureri cumplite, pe care limba omenească a le grăi nu poate și ale căror lacrimi arzătoare vestejesc fericirea părinților.

Părinții în puterea bărbăției, a căror fețe se desfătează în sănătate și înconjurați de iubirea și fericirea

copiilor când ceasul despărțirii a sunat, fără împotrivire, se supun osânde dumnezești, lăsând în urna lor vaietele, suspinele și amara durere a soției iubitoare și a copilașilor lipsiți de aripile ocrotitoare ale îngrijirii părintești.

Bogații — stăpâni peste averi mari și nonumărate, care cu puterea lor lumească îndulcesc pe stăpân de toate plăcerile și desfătările lumești, și-l apără de toate nevoile pământești, în fața osânde dumnezești, neputincioase privesc cum pe puternicul stăpân îl înghite pentru vecie mormântul cel rece și întunecat

Întelepții, cari cu minunile înțelepciunii uimesc lumea și oamenii făcându-i să creadă că mare și puternic este omul, neputincioși stau înaintea pedepsei dumnezești supunându-se morții.

Împărații puternici, răzimați pe armate viteze cari cu sutele de mii și milioanele de brațe vitejești înfruntă orice primejdie dușmană, și în numele legii pământești iau și dau viață supușilor săi — în fața judecării dumnezești : „Pământ ești și în pământ te vei întoarce“ — cu smerenie își pleacă capetele încoronate ; iar armata, în loc de vitejie, depune armele cu supunere.

Ceasul despărțirii și vestirea osânde dumnezești a sunat evlaviosului creștin, vrednicului părinte și prietenului iubit, în Domnul răposatului *Ioan Șușoi*, pe carele suflarea fioroasă a morții, rece și fără de suflare l-a lăsat în mijlocul nostru.

Stând și privind la groapa rece și întunecoasă, care peste puțin va înghiți pe vecie pe mult iubitul nostru „Moș Ion“, inimile noastre pătrunse de durere suspină suspinele cântării bisericesti : „Plâng și mă tânguesc când gândesc la moarte și văd în mormânturi zăcând frumsețea noastră cea zidită după chipul lui Dumnezeu“.

Copleșit de durere întreb : „Spune-mi mie Doamne ce este omul?“ Durerea noastră ne răspunde : „Praf și pulbere care-l bat vânturile“.

Întristarea, durerea și desuădejdea noastră să risipește însă gândind că Dumnezeu prea bunul a dat morții și pământului numai putrețunea, iar sufletul, partea cea mai aleasă a ființii omenești, merge la atotștiuturi și atodreptul Judecător, pentruca să-și primească răsplătirea vieții pământești.

Deci să alinăm durerea prin nădejdea învierii noastre din morți și să luăm în mână „Cartea vieții“ jertitului nostru „Moș Ion“, ca să cunoaștem viața și faptele sale.

Pe cea dintâi foaie „Moș Ion“ cu litere de aur a scris în „Cartea vieții“ : „Ceice caută pre Domnul nu se vor lipsi de tot binele“.

Drept și temător de Dumnezeu fiind în întreaga sa viață pământească — de 70 de ani — a umblat pe calea poruncilor dumnezești.

Iubirea vieții curate și plăcute lui Dumnezeu a dovedit-o răposatul slujind s. biserici ca episcop 20 de ani fiind vrednic urmaș fericitului său părinte.

Jubirea înfocată față de s. biserică a dovedit-o răposatul prin buna și înțeleaptă chivernisire a venitorilor s. bisericii, prin sprijinul dat preotului și prin bunăînțelegere cu fruntașii comunei — a înzestrat s. biserică cu o avere frumoasă.

Dumnezeu, care sfințește pre ceice iubesc frumșeta casei sale, a revărsat din belșug darurile vistieriei sale asupra răposatului dăruindu-i o familie prea număroasă, — ai cărei membri crescuți în frica lui Dumnezeu și povăiți de răposatul pe cărările bineplăcute lui Dumnezeu, au fost mângâiera și fericirea bătrânelor răposatului, — și sânt tot atâtea pilde vrednice de urmat ținutului nostru.

Înainte ochilor mei să ivește „Moș Ion“ iscusitul și prea înțeleptul econom, care cu o inimă adevărat creștină și cu arma înfrânării creștine înarmat, întru agonisirea bunătăților și a averii pământești — nu s'a lăsat amăgit de ispitele lăcomiei și a iubirii de argint, ci umblând pe căile Domnului și cu o înțretă și neobosită sirguintă folosindu-se de mijloace cinstite și de legea dumnezească îngăduite ș'a agonisit o avere foarte frumoasă; zic încă odată se ivește „Moș Ion“ și-mi pare că urechile-mi aud și acum prea înțeleptele sfaturi și simțesc înfocata râvnă cu care ne îndemna ca și noi — numai pe căile Domnului umblând — cu sirguintă neobosită și cu cruțare înțeleaptă să ne agonisim averile lumești.

Pildă de sirguintă neobosită din zorile zilei până-n noapte târziu, pildă de cruțare înțeleaptă a truditei agoniseli a fost nouă și va rămânea pildă vrednică de urmat fiilor și nepoților noștri. Sfârșitul „Cărții vieții“ răposatului ne spune că dânsul ș'a agonisit: „Comoara cerului pe care rugina și moliiile nu o strică și furii nu o sapă nici o fură“.

Deci să ne fie spre mângâere tuturora și îndeosebi întristaților fii și nepoți că. vrednicul lor părinte se va înfățișa înaintea „Tronului ceresc“ cu talantul înmulțit și împodobit cu cununa faptelor vieții curate și va fi întâmpinat de atodreptul Judecător cu cuvintele: Vină binecuvântat al Părintelui meu, ca să moștenești împărăția cerului.

În numele răposatului îmi iau voie a rosti rămasul bun:

Cătră Tine iubită soție îndreptez ultima mea rugare. Cărările Domnului pe care împreună am umblat 50 de ani să-Ți fie calea pe care vei umbla până la sfârșitul vieții și Te rog neîncetat veghează ziua și noaptea, cu cuvântul și cu fapta îndeamnă fiii și nepoții noștri, ca să umble pe cărările umblate de tatăl lor. Graiul rugăciunii Tale neîncetat să ceară dela Părintele ceresc odihna sufletului meu.

Vouă iubiților fii vă las moștenire frica lui Dumnezeu, credința și dragostea cătră s. maică biserică și cătră deaproapele, și mă despart de voi cu cuvintele Mântuitorului Isus, rostite la despărțirea de cătră s. săi Apostoli și vă zic: Iubiți-Vă unii pe alții, căci numai astfel lumea vă va cunoaște că sânteți ai mei fii.

Rămas bun dela toate neamurile și prietenii, — primiți mulțăminta mea pentru cinstea din urmă ce mi-ați arătat — și Vă rugați pentru odihna sufletului meu. Iar eu din parte-mi zic: Vrednică să-Ți fie pomenirea Ție, vrednicule de fericire!! Amin.

Viața socială

După cum s'a amintit și în coloanele acestei foi, din partea societății „Ioan Popasu“ s'a pornit o mișcare foarte laudabilă, care orșunde are însemnătate mare în viața socială, cu atât mai vârtos pentru tinerimea noastră dela institutul pedagogic din loc, deoarece partea cea mai mare a tinerilor, ajungând afară la sate ca învățători, au foarte rare ocaziunile de a mai participa la astfel de conveniri sociale. Este adevărat vorba de șirul de „Săzători literare“ care le aranjază susnumita societate.

Dumineca trecută deasemenea am avut plăcerea a ne delecta la producțiunea unei astfel de Săzători. Programul a fost bogat și variat. Ca primul punct a fost a) „Imnosul Floriilor“ cântat în două voci de elevii E. Jian, tenor și P. Colojoară, bass II. Una din cele mai frumoase cântări ale noastre bisericești. Primul dispune de o voce de tenor ușor și nefortat, iar al doilea cu bassul bine poleit și volum admirabil, face efect deosebit ca coloratură la acompaniarea astorfel de cântări. Au fost viu aplaudați. b) „Doina“ solo pro flaută executat de elevul c-III Gge Cărăbău, melodie care ocupă primul loc în muzica noastră și executată pre flaută e îndoit de frumoasă. A plăcut foarte publicului, pentruce a și aplaudat des. c) „Neamul românesc în Maramureș“, disertație liberă de tinerul profesor Cornel I Sanjoanu. A fost urmărită cu viu interes mai cu seamă că fiind subiectul poporul nostru din Maramures a interesat mult să cunoaștem felul de a trai și gândi a fraților din nordul patriei. — Disertantul, a cărui lucrare a pretins o muncă destul de intensivă și serioasă, a seos în relief toate fazele prin care a trecut poporul până de prezent, tot așa de interesant și plastic a știut să ne arate și moravurile și obiceiurile observate la toate ocaziunile. Ne-a descris poporul, care ca și cel de aici, tot în doină își află mângâerea în zilele de grea cumpănă. Disertația a fost foarte instructivă, iar publicul, a cărui entuziasm s'a tradus prin dese aplause, a fost foarte mulțumit.

d) „Păcală și Tândală“, dialog predat de elevii M. Jigoria și A. Circo; deja titlul ne dispenzează de orșice comentariu, a fost predat cât se poate de hazliu. A urmat e) „Nebunul“ poezie declamată de elevul N. Vasile; e o poezie foarte grea de predat având caracter dramatic, dar bine studiată și fiind declamantul bine versat în ale declamării a succedat pe deplin, a fost aplaudat.

Programul l-a încheiat f) „Doina“, solo pe vioară

executat de clericul c. III N. Popoviciu; aceasta a fost o adevărată expresiune a sentimentului de durere a poporului nostru. Publicul a rămas emoționat la auzul acordurilor plăcute ale doinei. La cererea publicului Dl Popoviciu ne-a mai delectat și cu alte cântări tot așa de frumos executate, pentru ce aplause i-au fost răsplata.

Convocare

Amăsurat 26 din Statutele societății „Prilipceana”, Mult On. acționari ai societății comerciale pe acțiuni „Prilipceana”, prin aceasta sânt convocați de nou la adunarea generală a societății „Prilipceana” pe 6 Aprilie 1909 la orele 2 d. a. în urma deciziei (de sub Nr. 1068) 909 polg. a tribunalului comercial din Caransebeș.

Ordinea de zi:

1. Raportul Direcțiunii.
2. Propunerea direcțiunii și alegerea liquidatorilor.
3. Eventuale propuneri.

Prilipeț la 9/22 Martie 1909.

Erimie Borchescu

președ ntc.

Știri

Sinodul protopresbiteral al Caransebeșului s'a ținut Sâmbătă în 7 l. c. A fost foarte bine frecventat luând parte 28 deputați. Raportul foarte instructiv al P. O. Domn protopresbiter *Andrei Ghidiu* a fost ascultat cu multă atențiune, primit cu însuflețire și mulțumită i-s'a adus șefului tractual din acest incident din partea celor de față. E firesc că toate punctele s'au luat la cunoștință, iar raportul, pentru importanța lui, s'a hotărât să fie tipărit în F. D. și broșură.

Constituire. Comitetul societății „Petru Maior” din Budapesta pe sem. II al an. școl. 1908—9 s'a constituit astfel: Președint: Nicolae Negruțiu, stud. fil.; v.-președint: Ionel Pop, stud. în drept; secretar: Mihail Lupaș, stud. med.; notari: Vuic Rauca, stud. în drept. Eug. Suci, stud. med.; casier: Laurean Gabor, stud. în drept.; controlor: Stef. Damian, stud. fil.; bibliotecar: Nic. Comșia, stud. med.; v. bibliotecar: Iosif V. Vlad, stud. tehn.; econom: Moise Baltă, stud. în drept. Comisia literară: Ioan Colbazi, stud. în drept. Sabin Evuțian, stud. fil.; Sabin Oprea, stud. fil.; Aurel Sasu, stud. med.; Eug. Suci, stud. med.; Vas. Tempea, stud. tehn.; Iosif V. Vlad, stud. tehn. Comisia supraveghietoare: Traian Denghel, stud. în drept.; Teodor Serb, stud. tehn.; Ioachim Toleiu, stud. în drept.

Fumatul copiilor. În Anglia s'a dat poruncă aspră cu privire la copiii fumători. Dela 1 Aprilie nou fiecare polițist, fiecare păzitor de parcuri sau altfel de persoană aplicată în viața publică are dreptul să ia țigara, tutunul și orice lucru de fumat dela băieți și fete supt 16 ani.

Necrolog. *Teodor Pocan*, preot gr. or. rom. în Jebel a reposedat în 16 Martie a. c. Fie-i memoria binecuvântată!

O predică contra uzurii.* Un predicator ține predică contra uzurii. Spre a marca cât de bine păcatul, între altele zice: „Sunt cizmașii aici? Da”, fu răspunsul. „Sânt croitorii aici?” „Da”. „Murarii, brutarii, măsarii, neguțatorii?” Tot: „da”. „Este șinterul (cel ce prinde câinii) aici?” „De ce să tăgădui?” zice o voce modestă. „Și eu sânt cinstit și drept și bun cum trebuie să fiu: „Da, sunt

aici!” „Bine” strigă predicatorul. Dar acum vă întreb: „Este oare-un uzurar aici?” Nici un răspuns. „Vedeți dar, aceasta este o meserie rea, de care se rușină toți. Dar vă zic, că diavolul nu se va rușina de ei, ci îi va lua și îi va duce în iad”.

Cum s'a lăsat de patima sa P* Carol XII regele Svediei (1697—1718) se dedase încă din tinerețe beuturilor. Odată în stare abnormală apostrofează pe mamă-sa cu cuvinte aspre și vătămătoare. Mănezi îl cercetează un amic al său sincer și revocându-i accidentul îi comunică și durerea ce a cauzat-o mamei sale. Carol ascultă liniștit și după ce se cugetă puțin, strigă în ton aspru, să i-să aducă o sticlă cu vin și un pahar. Să aduc. El le luă și intrând la mamă-sa, îi zice: „Madamă. Aseară Te-am vătămat și supărat”. Umerge apoi paharul până sus și, spre mirarea mamei sale, îl golește până la stropul cel din urmă și îi zice: „Acesta a fost paharul cel din urmă, pe care l-am beut. De aici înainte, toată viața mea nici unul mai mult”. Și așa a și fost. El a ținut cuvântul.

Cronica literară și culturală

Reviste literare. Numărul revistelor noastre literare se înmulțește prin reparațiia duor reviste: *Făt-frumos* și *Revista politică și literară*. Cea dintâi apare la București (Redacțiia: Strd. Vântului, 12 — Administr: Strd. Militarilor, 9. Apare de două ori pe lună. Abon. 10 cor. pe an), și este proprietatea scriitorului fruntaș *E. Gârleanu*, iar a doua la Blaj sub conducerea lui *Aurel Ciato*. Amândouă revistele ne sânt cunoscute mai de mult, și simpatia ce ne-au sădit-o în inimile noastre prin munca lor modestă și curată în numele culturii neamului românesc, dănuște și acum, când ni se anunță reparațiia lor. *Făt-frumos* se înființează (1904) la Bârlad într'un timp, când curentul nou și sănătos pornit de Coșbuc, Vlăhuța și Iorga se înfiripase deabinele în literatura noastră. Alături de Sămănătorul, Luceafărul și Junimea-Literară bucovineană, *Făt-Frumos*, timp de doi ani, contribuia și el la întărirea mișcării literare noue, tinere și pline de avânt. Avea în frunte pe sublocotenentul scriitor tiner de atunci și nuvelistul apreciat de azi *Emil Gârleanu* și colaborarea condeifului unui *A. Cuza*, *Ciocărlan*, *D. Nanu*, *Tutoveanu*, *A. A. Naum*, *Moldovan*, *Vălsan* și alții, cari, azi, de-arândul, fac cinste prozei și poeziei mai noue românești. Gruparea literară dela *Făt-Frumos* ne-a dat *Naționalitate în artă* a marelui scriitor și învățat român *A. Cuza*, *Infernul lui Dante* de iubitul scriitor încărunțit *Nicu Gane*, *Bătrânii* duiosi, buni și plini de iubire pentru datinele străbune, pentru graiul cel dulce moldovenesc și păstrători de veche cucernicie și cinste românească a lui *E. Gârleanu*, *Flacăările* entuziaștului *C. Moldovanu*, *Puiul* scriitorului fin, giugaș și al poetului sufletelor curate și albe ca floarea de măr *Brătescu-Voinesti*. Revista însă, după doi ani de muncă, din motive necunoscute, apune. Scriitorii ei se răzlețesc pe la alte reviste și cu deosebire la *Convorbirile* critice lui *Dragomirescu*, pânăce *Dl. Gârleanu* se hotărăște în acest an să continue din nou cu tipărirea lui *Făt-Frumos*. Și, iată-ni-l înviat din nou simpaticul *Făt-*

* Trimise de preotul *N. Jurca* din Cireș.

Frumos cu mărturisirea frumoasă că: În casa sa vor fi toți (scriitorii) deopotrivă, și pe toți cu inima curată îi va primi cu cinste. Înăuntrul ei toate se vor spune cu rost, și numai într'atât cât ele vor fi cerute de către adevăr. Pe drumul vieții mulți călătoresc. La ușa ta se opresc și buni și răi. Împarte frățeste azima cu cel ce-ți face cinstea să ospăteze cu tine, lasă-l să treacă mai departe hainul ce-ți aruncă, fără pricină, noroiul vorbelor sale. Oricât de mare ar fi cel ce păcătuiește astfel, adevărul e unul: pedeapsa și-o poartă în el. Cu cât va fi mai mare gresala, cu atât durerea lui de pe urmă va fi mai grozavă și mai stearpă. Dacă puterea nu e aiurea decât în noi, atunci ca să o preschimbăm cu adevărat în fapt, nu ne lipsește decât unirea tuturor acelor ce o purtăm în suflet. Înlăturând totce ne e potrivnic, scriitorii români de pretutindeni să ne unim și'n *cuget* și'n *simțiri*. A doua revistă ce-și anunța reapariția este *Revista politică și literară* din Blaj. Dl. Ciato a știut să-și asigure în rândul trecut deja, când înființase revista, colaborarea multor scriitori buni. La ea au colaborat Bunea, Maniu, Sadoveanu, Scurtu, Iosif și nu ne îndoim că și de astădată va ști să grupeze în jurul ei lamura scriitorilor noștri de aici și de dincolo.

Fără de a micșora cătuși de puțin numărul cetitorilor revistelor noastre celor mai bune ce le avem, ele amândouă pot totuși avea un cerc larg de cetitori astăzi, când se scrie și se citește mult românește.

O altă revistă literară cu o pornire din cele mai bune și sănătoase ca și *Făt-Frumos*, redigată în felul și pe urmele vechiului și bunului *Sămănător* de odinioară este revista craioveană *Ramuri*. Înființată acum trei ani, mănunchiul de tineri entuziaști și zeloși au avut norocul prin munca lor curată — urmată după înțeleptele și maturele sfaturi iubitoare ale îndrumătorilor noștri literari de frunte — să se impună tot mai mult și să-și câștige colaborarea deasă a celor dintâi scriitori români de azi. Paginile *Ramurilor* ne par ca o înfrățire a condeielor noastre literare de seamă și aceasta, credem, pentru că credința bună din care s'a plăzmit frumosa revistă a pământului Oltenesc, este cu sfințenie păzită de sufletele curate și idealiste, din a cărora frământare și zbuciumare a răsărit. Credința și gândul lor frumos de a urma direcții brăzdate de căpeteniile literare a timpului nostru: Coșbuc, Vlăduță și Iorga și a culege talentele tinere din acele părți, sămănând în sufletele lor dragoste nețărmurită pentru această direcție, se înfăptuiește și se învederează din fiecare număr al celor trei ani împliniți. *Ramurile* și-au săpat cu adevărat o largă și trainică albie de affluent al marelui curent literar ce ne îmbogățește și ne întărește sufletele. Dela noi colaborează la *Ramuri* *Goga*, *Agârbiceanu*, *Soricu*, *Ecatarina Pitiș*, iar din Regat începând dela *Iorga*, *Sadoveanu*, *A. C. Cuza* cei mai valoroși scriitori tineri. Scriitori noi cari și-au început și desfășurat activitatea literară în *Ramuri* sânt: *C. S. Făgețel*, *St. Braborescu*, *N. Vulovici*, *Ionescu* și *Ciotori*. Revista apare de două ori pe lună, ilustrată și într'o estensiune de câte 60—70 pagini (Adresa: Craiova Str. Știrbei-Vodă. Abon. pe un an întreg prețul neînsemnat de 9 cor.). Toate trei revistele recomandăm din toată inima cetitorilor noștri.

*

Minerva, institut grafic, București. Au apărut din „Biblioteca Minervei” vol. 26: *Niverneza*, de Alphonse Daudet, traducere de Ioan Bârseanu. Vol. 27: *În Țara Fachirilor*, de Louis Jacollot, traducere de

Nicolae Pandelea. Vol. à 30 bani. *Ne chiamă pământul*, poezii de Octavian Goga. Prețul Lei 2. Al. Odobescu, *Opere complete*, vol. III Prețul Lei 150.

Biserica ort. română. Nr. 11. Februarie. Moartea Mitrop. Primate Iosif Gheorghian. Material pentru istoria veche a Românilor. Apărarea doctrinei creștine. Macabei. S. Pavel în Atena. Criza din patriarhatul Ierusalimean. Câteva cuvinte asupra catehumenatului. Puterea credinții. Alegerea noilor Mitropoliți. Raportul revizorului bisericesc al eparhiei Hușilor. Stihira scrisă pe muzica bisericească. Mișcarea în personalul clerical din țară. Bibliografie. Donațiuni.

*

Candela. Nr. 3. Viața și activitatea s. ap. Pavel. Plângerile lui Ieremia. Virtutea creștină. Articole rutene. Scurte comunicări. Întrebări și cazuri pastorale. Cronică.

*

Irmosul Paștilor. Aducem la cunoștință dlor conducători de cor, că a apărut „*Irmosul Paștilor*”, piesă originală, pentru cor mixt în 6 voci de *Ant. Sequens*. Prețul 1 cor. Să poate comanda dela Librăria diecezană și dela autor. Se observează că piesa amintită să poate cânta cu succes și la concertele lumești.

*

A apărut în „*Biblioteca pentru toți*” No. 420: „*Văduva*”. Comedie de Renato Simoni tradusă din dialectul venețian de *Aurel Alexandrescu-Dorna*. Prețul 30 Bani. Renato Simoni, autorul comediei „*Văduva*”, este unul din tinerii autori dramatici italieni, care și-au făcut drum în simpatia publicului aproape numai prin noutatea concepțiilor lucrărilor lor, ajutată totdeauna de acea expunere concisă particulară dramaturgiei moderne. De fapt „*Văduva*” nu prea poate fi trecută între piesele de teatru; ea este mai mult o novelă dramatizată, dar o novelă în care se cuprinde cel mai puternic conflict dramatic ce se poate pune într'o piesă de teatru. Întreaga critică teatrală italiană a avut cele mai călduroase cuvinte de laudă pentru lucrarea lui Renato Simoni, când a fost reprezentată pentru prima oară în 1904, în dialect venețian. Transcrisă în limba italiană, „*Văduva*” a reperat același succes pe mai toate scenele din Italia, consacrand astfel pe tânărul autor, care azi ocupă un loc de frunte între autorii dramatici și ziarisții italieni. Traducerea piesei în românește și publicarea ei în „*Biblioteca pentru toți*” s'a făcut sub îndemnul de a se contribui la răspândirea cunoașterii literaturii italiene moderne, pe de o parte, și pe de alta de a se aduce în literatura noastră dramatică un model prețios. Se află de vânzare la mai toate Librăriile din țară, și la *Librăria Editoare Leon Alcalay, București*, dela care se poate cere Catalogul gratis al acestei „*Bibliotecii pentru toți*” care cuprinde peste 450 de volume și care se sporește pe fiecare săptămână cu câte două volume noi.

*

A apărut în cunoscuta „*Biblioteca pentru toți*” No. 440 cuprinzând: *Vechiul Heidelberg. Celebra piesă în cinci acte a lui Förster*, jucată pe toate scenele din lume și reprezentată și la Teatrul Național din București, sub titlul de „*Heidelbergul de altă dată*”. Piesa aceasta a fost tradusă anume pentru „*Biblioteca pentru toți*” de cunoscutul literat *Ludovic Dauș*, care a redat o admirabilă versiune păstrând și în românește toată dnoșia și poezia originalului. Direcțiunea „*Bibliotecii pentru toți*”, dând publicului acest nou volum, face un mare serviciu și tinerimei și iubitorilor de literatură frumoasă. „*Vechiul Heidelberg*” e o lucrare care trebuie să fie citită de toți, și este o adevărată

minune să vedem că pentru prima oară la noi piesa aceasta e dată marelui public, într-o versiune românească deși completă și ilustrată costă abia 30 bani, pe când edițiile din toate limbile străine costă de la doi lei în sus. Direcțiunea „Bibliotecii pentru toți” face sacrificii din ce în ce mai mari și nu putem decât să salutăm cu multă simpatie munca rodnică și înaltătoare. Se află de vânzare la mai toate Librăriile din țară. Catalogul complet al acestei Bibliotecii ce cuprinde peste 400 de volume, îmbrățișând toate ramurile: Literatura, știința, arta, teatrul, poezii, etc., a se cere la *Librăria Editoare Leon Alcalay, la București.*

Licitațiune minuendă

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor diecezan de dno 25 Februarie a. c. No. 513 B. să eserie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a bisericii gr. or. române din comuna **Valeadeni**, protopresbiteratul Caransebeșului, cu prețul de esclamare 14'345 cor. 16 ft. Comuna bisericăscă va pune la dispoziția întreprinzătorului toată peatra și cărămida delipsă la zidire; mai departe lemnul și scândurile delipsă la scaunul turnului și acoperișului, la cor și la bolta bisericii — până când toate cele alalte materiale sunt cuprinse în suma preliminară și respectivul contract este dator a le procura din al său.

Licitațiunea să va ținea Marți în 31 Martie (13 Aprilie) la 10 ore a. m. în școala confesională gr. or. română din loc. Reflecțanții vor depune ca vadiu 10% din prețul de esclamare, înainte de începerea licitațiunii.

Planul, specificațiunea de măsuri și spese să pot vedea ori și când la Oficiul parohial.

Întreprinzătorul este îndatorat a plăti 150 cor. pentru plan și specificațiune.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

Valeadeni, în 8 Martie 1909.

1—3 [3]

Ioan Meda
președinte

George Cătana
notar

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral.

„Familia Română”

revistă ilustrată

apare în fiecare săptămână cu un bogat cuprins literar și distractiv,
(Sfaturi, Curierul Modei, Găcituri.)

Abonații noi pot primi toate numerele dela început.

Abonamentul e de 10 coroane pe un an.

Budapesta
20—52 [4] Adresa: v. Strada Csáky 23.

R. G R A U și fiul, păpucar Karánsebes („LA CIZMA ROȘIE”)

Telephon 47. — In casa institutului pedagogic-teologic diecezan. — Telephon 47.

Depositul cel mai mare în ghete fine de dame, domni și băeți.

Unicul depozit al renumitelor fabricate a toată lumea

„Kobrak” și „Danubia”

și ghete veritabil americane.

Gătirea ghetelor fine și moderne după măsură.

Reparaturi prompt și ieftin.

33—52 [3]